

Májovci

Charakteristika doby:

Bachův absolutismus („Čas zaživa pohřbený“ J. Neruda) - český stát byl takový pozastavený, kontrolovaný
Říjnový diplom (1860) – František Josef I. se zříká absolutismu, moc zákonnou předává
parlamentu – důsledek = **obnova národního života**

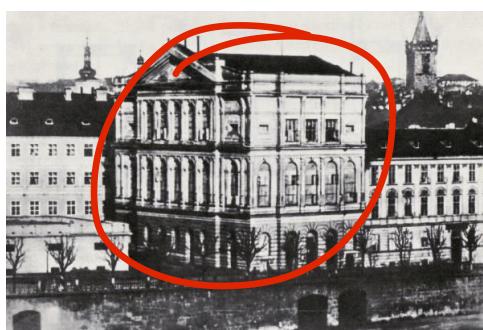
Umělecká beseda - (B. Smetana, J. Mánes, V. Hálek, J. E. Purkyně, K. J. Erben,...)

Sokol (Miroslav Tyrš)

Hlahol – pěvecký sbor, sbormistrem B. Smetana

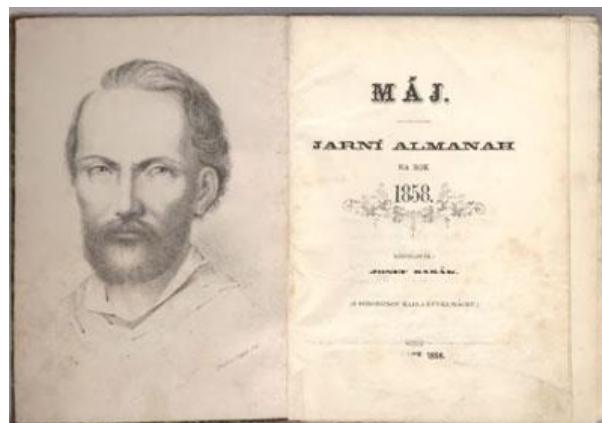
Národní listy – politický deník, 1861-1941 (Palacký, Rieger, Purkyně)

- snahy o založení české národní divadelní scény – 1862 Prozatímní divadlo

Nedostavené dnešní divadlo

1858 almanach Máj

almanach - „dílo“ skupinou autorů (třeba vědecký srazy)

Do této doby máj byl negativně kritizován, až tihle ho ocenili

Redaktor - Vítězslav Hálek

Program májovců:

- odkaz Máchy
- (vylepšení) • povznesení literatury na evropskou úroveň
- zájem o sociální otázky - začili řešit sociální problémy, problémy chudých
- doznívání romantismu i realistické postupy - pořád zůstávají romantické i realistické prvky, něco mezi

Jan Neruda (1834 – 1891)

Život

- narozen v Praze (Malá Strana – dům U Dvou Slunců) - Malostranské povídky

- otec vysloužilý voják, matka posluhovačka u J. Barranda - Barrandov
- gymnázium (ředitel = V.K.Klicpera, spolužák V. Hálek)
- redaktor (Čas, Hlas, Národní listy, Květy, Lumír,...)
- Anna Holinová, K. Světlá, Terezie Macháčková, Anička Tichá
- *Ve svém životě byl Neruda nejméně rád stárnoucím neduživcem, odkázaným na pomoc ostatních.*
V posledním roce svého života uklouzl na náleď a těžce si poranil koleno. Dlouho ležel a nemohl ani poté dobře chodit - musel vždy jít s někým, o koho by se mohl opírat. Ty byly posledními procházkami nemocného básníka, protože od jara až do srpna, kdy zemřel, jej stíhala jedna choroba za druhou. Nepomáhalo ani to, že byl na své zdraví úzkostlivě opatrný. V pracovně si dával topit ještě v červnu, na jarní procházky se strojil jako do mrazu a na klíky u dveří sahal jen v rukavicích, aby se nenachladil.

Barrand pomohl Nerudovi se dostat na gymnázium

- jeho přítelkyně které si nikdy nevzal (buď nechtěl, nebo umřela, a u poslední byl moc starý a ona nechtěla)

Tvorba

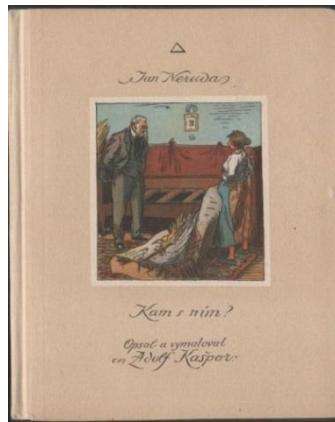
1) Novinářská činnost

podepisoval se trojúhelníkem, všichni věděli že to byl on

- vtip, postřeh => zakladatel českého moderního **fejetonu** (asi 2 000, podpis = trojúhelník);

f. = vtipně zpracovává zdánlivě nevýznamné, ale zajímavé téma a ukazuje všední věci v novém světle, přičemž je autor hodně subjektivní a vychází z vlastních zážitků Satira ohledně každodenních starostí lidí

Kam s ním? Kam s tím starým slamníkem? Kam dáš v centru prahy starý slamník (jakoby matrace ze slámy). Různé zábavné způsoby, nakonec to dá farmáři nebo něco.

- působil i jako divadelní kritik

2) Poezie

Hřbitovní kvítí

- verše pesimistické, roztrpčení, pochyby
- i sociální tématika

Knihy veršů

báseň [Dědova mísa](#)

Písňě kosmické

báseň [Jak lvové bijem o mříže](#)

* hrdobce = hrđý člověk; hrđobný = projevující hrđost

Básně o vesmíru, že je to krásné, hvězdičky a měsičky, atd. Lidé to konečně ocení.

Smutná s špatným koncem; Veselá s dobrým koncem

Balady a romance

[Romance o Karlu IV.](#)

Často to prohazuje (klidně romanci nazvě baladou)

Karel má rád víno, začnou pěstovat víno v Praze. Karel si na to stěžuje, nechutná mu to. Od kritiky vína se dostane k kritice čechů, češi jsou paličati, nedá se s něma domluvit.

Pak se do vína "vpil" a zachutnalo mu, nějakej týpek mu řekl že když si podobně zvykne na čechy, taky se mu zalibí - abstraktní národní tématika.

Prosté motivy

4 oddíly: Jaro, Léto, Podzim, Zima

Zpěvy páteční

Velký pátek = ukřízovali ježíše > abstraktní metafora k utlačování čechů habsburkami
Vzkříšení = zase metafora, vzkříšení čechů až budeme samostatní a nezávislý

Lidé očekávali v poeziích: vlastenci, líbezná příroda, všechno krásné a super. Májovci (a hlavně Neruda) se vůbec nedostali do tehdejšího vkusu. Byl terčem zdrcující kritiky atd., kvůli tomu 10 let (po hřbitovním kvítím) nic nevydal, až pak vydal Knihy veršů.

JAN NERUDA: DĚDOVA MÍSA

V kamenech praská, dědek každou chvíli svadlé ruce sobě zahrívá, kolo vrčí, syn sí s prací plí, nádobi si z dřeva vyrývá.

Kolečko si dívoucí písen šumi, vnořetí se očka kmitají - "Hele, co násťátačko umí, jak mu říšťky z rukou létají!"

Dřevo ukradl jí v panském lese - koma děláš z něho koryto?" "Dědovi - jíž se mu ruka frče, nádobi už všechno rozbito."

"Nařuč mne to!" - "Vida tuh kluka, máň by tvé to ruku umírá?" "Až se obět tráší a ruka koryto ti synek udělí!"

V kamenech praská, dědek shrben pláče, svadlé ruce syn mu zulibí, kolo mlčí, vnoře kolem sláče - "Táto, proč se kolo nebýbá?"

Knihy veršů (1968)

Jan Neruda : Jak lvové bijem o mříže

Jak lvové bijem o mříže,
jak lvové v kleci jetí,
my býchom vztírni k nebesům
a smě za Zemí spjatí.

Nám zádi se, z hřed žené hlas:
"Nu pojte, páni, blíže,
jen trochu blíže, hrđobci",
jinž hrouda nohy vlezí!"

My přijdem! Odpusť, matičko,
juž jsi nám, Země, matě,
my blesk z myslénkám spřaháme
a noha parou cválá.

My přijdem! Duch nás roste v vyš
a lepny touhou být,
zimnici touhou po světech
div srdece nerozbij!

My přijdem! a my přijdem blíž,
my svět dožívame,
my bijem o mříž, ducha lvi,
a my ji rozbijeme!

Otec dělá dědovi koryto aby v tom jedl, protože se dědovi třepou ruce a nádobi rozbije.

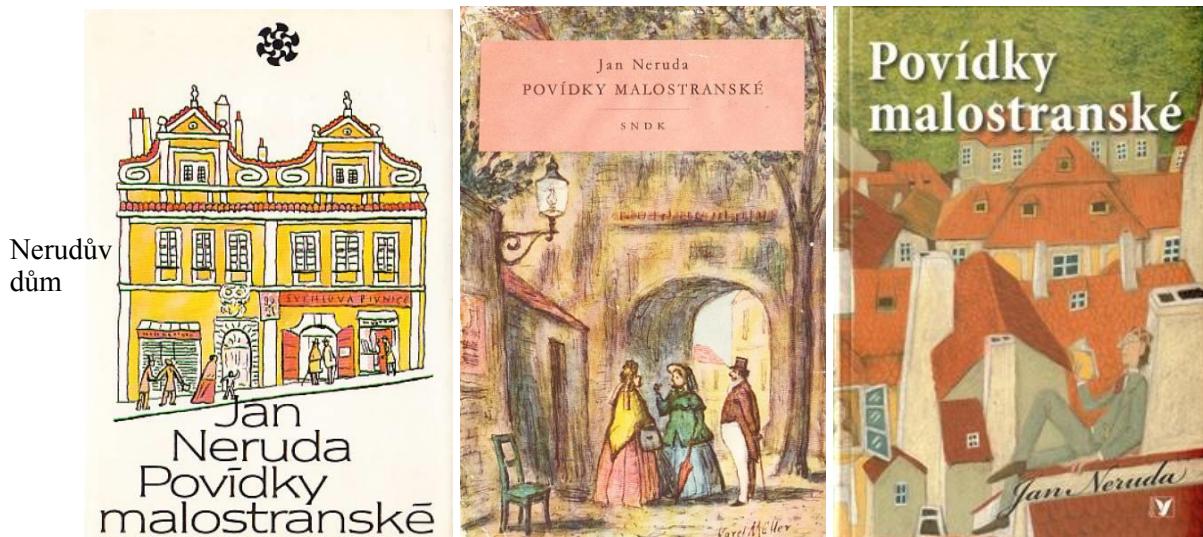
Vnuč to pochopí a řekne mu, že imu taky pak udělá koryto až zestárne.

Otec si to rozmyslí a dědovi projeví lásku, děda z toho šestím pláče.

Chceme se dostat ze Země,
jsme spjati gravitací,
rozrážíme brány a
dostaneme se do vesmíru

3) Próza

Povídky malostranské

13 povídek

- Doktor Kazisvět Ty postavy jsou "svoje"
- Hastrman
- Pan Ryšánek a pan Schlegl
- Přivedla žebráka na mizinu
- O dobrém srdci paní Rusky

Doktor Kazisvět - totální nemluva, nerudný introvert; pak potká pohřební průvod, oni upustí rakev, a z ní vyleze živý člověk - doktor oslavován jako zachránce, doktorovi se to nelibí a nadále je nerudný introvert. Jméno Kazisvět mu dali dědici toho oživlého

Hastrman - všichni si myslí že má nějaké drahé kameny, že je bohatý. On pak zjistí že jsou celkem bezcenné, takže není bohatý, ale lidi ho mají stejně rádi.

paní Ruska - chodila na pohřby jako koníček, a tam neboštíka a tak pomlouvala atd. (v tak nějak dobrém smyslu), nakonec jí úřady zakázaly chodit na pohřby, tak ona čekala na místech kudy půjde pohřební průvod a dělala to samý. "dobré srdce" protože byla přesvědčena že říká samé dobré